

21 ביוני 2016

לכבוד
גב' מירי רגב
שרת התרבות והספורט

שלום רב,

הנדון: טופס הצהרה למוסדות תרבות על הימנעות מהופעה בהתנחלויות

ביום 13.6.16 מוסדות תרבות רבים קיבלו טופס הצהרה. הטופס נשלח מהמרכז למידע ומחקרי תרבות במכון פיליית, המרכז ומעבד עבור משרד התרבות מידע אודות הפעילות האמנותית והכספית של כל גוף המבקש לקבל תמיכה מהמשרד. מוסדות התרבות נדרשו להחזיר את הטופס עד ליום 16.7.16, ובתזכורת מהיום נדרשו משום מה חלק מהמוסדות להחזירו כבר ביום 27.6.16. הטופס לקוני במיוחד, ובו מתבקשים מנהל או מנהלת גוף התרבות להצהיר אם מוסד התרבות נמנע או לא נמנע מלהופיע ביישובים שבאזור יהודה ושומרון, ביישובים שבאזור הגליל וביישובים שבאזור הנגב.

הטופס מבוסס על התיקונים למבחני התמיכה בתיאטרון, במחול ובגופים כליים, [שפורסמו ביום 11.5.16](#). התיקונים למבחני התמיכה כוללים הגדרות מורכבות לאזור יהודה ושומרון, לנגב ולגליל, תוך הפניה להגדרות בחוקים שונים, שהם כשלעצמם לעיתים מפנים למקורות נוספים.

מבחני התמיכה אף כוללים פירוט של המקרים, בהם מוסד תרבות לא ייחשב כנמנע מלהופיע באזור מסויים – אך דבר מאלה לא פורט בטופס, ובכך נמצא משרד התרבות מכשיל את מוסדות התרבות שנדרשו למלאו.

מעל ומעבר לפסול שבמינהל תקין הפסול המהותי שבתיקונים למבחני התמיכה חמור הרבה יותר והוא נוגע לשתי סוגיות:

הטבה עודפת למוסד תרבות שמופיע בהתנחלויות בגדה

התיקונים לנוהל קובעים, שמוסד תרבות שמופיע ביישובים ביהודה ושומרון יזכה לתוספת של 10% בניקוד בקריטריון של מספר ההרצות – שהוא הקריטריון השני בחשיבותו ברשימת הקריטריונים לתמיכה.

לגיטימי ואף ראוי לקבוע תוספת תמיכה עבור הופעות בפריפריה וביישובים שהסיווג הסוציו-אקונומי שלהם נמוך. אין זה חוקי להעניק תמיכה נוספת עבור הופעות בהתנחלויות דווקא. הקריטריונים אמורים לשקף את מדיניות הממשלה ומדיניותה של שרת התרבות, אך לא את עמדותיה הפוליטיות בסוגיית ההתנחלויות. החובה להתקין קריטריונים שוויוניים הופרה כשנקבעה העדפה להופעות בהתנחלויות דווקא.

כיוון שעוגת התקציב מוגבלת והתמיכה היא יחסית בהתאם לניקוד אליו הגיע כל מוסד תרבות, מתן תוספת תמיכה למוסדות תרבות שמופיעים בהתנחלויות היא לא רק בנוס להם, אלא משמעה גם הקטנת חלקם בעוגה של מוסדות שאינם מופיעים שם, גם אם הם אינם בגדר מי ש"נמנעו" מלהופיע בהתנחלויות כמפורט להלן.

קנס בשל הימנעות מהופעה בהתנחלויות

עוד נקבע בתיקונים למבחני התמיכה, שהניקוד של מוסד תרבות יופחת אם מתברר שהוא נמנע מלהופיע מחמת מיקום ביישובים ביהודה ושומרון, בנגב או בגליל. הנוהל קובע שלושה חריגים שבהתקיימם המוסד לא ייחשב כנמנע (להלן הנוסח ממבחני התמיכה בתיאטרון):

1. בהתקיים נסיבות ביטחוניות חריגות מיוחדות, ולמשך תקופת המניעה בלבד ;
 2. בהעדר מרחב מתאים לביצוע הפעילות במקום, אלא אם קיימת חלופה סבירה לביצוע הפעילות באותו אזור או שניתן לנקוט בפעולות סבירות, בנסיבות העניין, להתאמת המרחב, בדומה לפעולות שנקט התיאטרון במקרים אחרים ;
 3. בהתקיים טעם ענייני אחר אשר המדור מצא אותו כמוצדק.
- עוד נקבע, ש"היקף הניקוד שיופחת בשל הימנעות מקיום פעילות מחמת מקום לפי פסקה (4) יהיה בגובה שליש מהניקוד שניתן במשתנה זה, לגבי כל אחד מהאזורים הבאים שבו נמנעה הפעילות כאמור: אזור יהודה ושומרון, הנגב או הגליל." המדובר במשתנה "ההרצות", שכאמור הוא השני בחשיבותו מבין המשתנים שקובעים את גובה התמיכה.

הגדה המערבית היא שטח כבוש שנמצא מחוץ לשטח הריבוני של מדינת ישראל והוא מצוי תחת שלטון צבאי מזה 49 שנים. מעמדן של ההתנחלויות מצוי בלב המחלוקת הפוליטית בישראל. הרוב המכריע של מומחי המשפט הבינלאומי מחזיק בעמדה, שמפעל ההתנחלויות הוא הפרה חמורה של המשפט הבינלאומי.

למוסדות תרבות עשויות להיות סיבות רבות ומגוונות להימנע מלהופיע בהתנחלויות: שותפות במאבק לסיום הכיבוש, התנגדות להתנחלויות, חשש מפני הסיכון הביטחוני אף אם איננו עולה כדי "נסיבות ביטחוניות חריגות מיוחדות" ועוד ועוד. אף אם למוסד התרבות עצמו אין עמדה בסוגיות האלה ייתכן שברצונו לכבד את עמדתם של מי מהאומנים השותפים למוסד.

יש פסול בעצם הדרישה ממוסד תרבות להצהיר על הימנעות או אי הימנעות מהופעה בהתנחלויות כשמהצורה זו עלולה להשתמע עמדה אידיאולוגית כלשהי. קיים אף פסול בגריעה מתמיכה במוסד תרבות שנמנע מהופעה בהתנחלויות.

במכתבן של המשנות ליועץ המשפטי לממשלה אל הח"מ מיום 9.8.15 נכתב, כי "שיטת המשפט הישראלית הכירה בחשיבות הרבה שיש לפלורליזם בתרבות, ולחופש הביטוי האומנותי והפוליטי של היוצרים הפועלים במדינה". הקשר הדברים היה הפסול שבכוונת שרת התרבות לקבוע מבחני תמיכה בהתחשב בתוכן היצירה. משנחסם אפיק פעולה זה גובשו התיקונים למבחני התמיכה, שיש בהם ניסיון פסול נוסף לקצץ בתמיכה בהתאם לעמדות הפוליטיות והשקפות העולם של האומנים.

לאור האמור לעיל נבקש לבטל את התיקונים למבחני התמיכה שקובעים הטבה למוסדות תרבות שמופיעים בהתנחלויות וקיצוץ בתמיכה למוסדות שנמנעים מלהופיע בהתנחלויות.

כן נבקש לדאוג לכך שתצא באופן מיידי הודעה לכל מוסדות התרבות שאין עליהם חובה למלא את טופס ההצהרה עד לבירור העניין.

בכבוד רב,

דן יקר, עו"ד

היועץ המשפטי

העתקים: גב' דינה זילבר, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ)

גב' הדס פרבר-אלמוגי, היועצת המשפטית, משרד התרבות והספורט